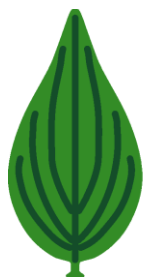

Muurvarens 2019; Delft centrum en TU-wijk

Cor Nonhof
Raymond van der Ham

**Natuurlijk
Delfland**

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/NatuurlijkDelfland
twitter: NatuurlijkDelfland
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfand

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Resultaten.....	3
3	Bijlage: Verspreidingskaarten.....	7

Op de voorpagina: Steenbreekvaren.

Copyright: Natuurlijk Delfland, 2019

Referentie: Cor Nonhof en Raymond van der Ham, Muurvarens 2019; Delft centrum en TU-wijk, Natuurlijk Delfland, 2019

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

1 Inleiding

Zo eens in de vijf jaar doet de afdeling een onderzoek naar de muurflora in het centrum van Delft en de TU-wijk. Leen van Doorn, Els Huyvenaar, Kees van der Kraan en Raymond van der Ham en Cor Nonhof hebben in wisselende samenstelling het gebied in kaart gebracht.

2 Resultaten

De belangrijkste vondst was de beschermde Schubvaren aan de Watertorengracht. Na de laatste herziening van de Wet natuurbescherming is de tabel met beschermde soorten drastisch ingekrompen en alleen de Schubvaren staat er nog op. Bij de bouw van het nieuwe treinstation en de werkzaamheden aan de Westvest is de daar aanwezige Schubvaren naar de Botanische Tuin verhuisd. Daar staat hij nog steeds, maar hij dreigt wel overwoekerd te worden door Kruipklokje. We hebben het tuinpersoneel gevraagd om de planten beter vrij te zetten. Op de verspreidingskaart hebben we de locatie tussen haakjes gezet, omdat die niet spontaan is.

Schubvaren; Watertorengracht

De varens op muren staan vaak niet optimaal. Met name Mannetjesvaren is soms lastig te herkennen. Aan de Buitenwatersloot was het onmiskenbaar. Veel grotere zie je niet vaak.

Mannetjesvaren aan de Buitenwatersloot

Er waren drie goedgekeurde meldingen met foto's op Waarneming.nl van de dubbelganger van Mannetjesvaren: Geschubde mannetjesvaren, maar wij vonden de foto's niet overtuigend. Verder werden op de bijbehorende kaartjes twee verschillende plaatsen aangeduid zonder water, terwijl de bijgeplaatste foto's duidelijk een grachtenwand te zien gaven. Volgens de foto's was het driemaal dezelfde plant en we hebben hem teruggevonden aan de Molslaan en het was zeker geen Geschubde mannetjesvaren, maar de gewone.

De Adelaarsvaren is in zeer klein formaat gevonden op een muurtje in de TU-wijk. In Delft centrum is hij met uitlopers ontsnapt uit een emmer, waarbij hij nu in de volle grond groeit. Deze locatie is tussen haakjes aangegeven.

Adelaarsvaren, TU-wijk

Varens kennen in hun ontwikkelingsstadia er eentje met een onooglijk lapje groen, een prothallium of voorkiem, en daar komen de eerste bladen aan die nog niet lijken op volwassen bladen. Mogelijk is deze van Mannetjesvaren, want die groeide er vlak naast, maar de kleur doet ook denken aan Muurvaren.

Eerste bladeren van een varen

Verder hebben we nog in Delft zeldzame soorten gezien als Wijfjesvaren, Smalle IJzervaren, Stijve naaldvaren, Zachte naaldvaren, Zwartsteel, Brede stekelvaren en Smalle Stekelvaren.

Zachte naaldvaren

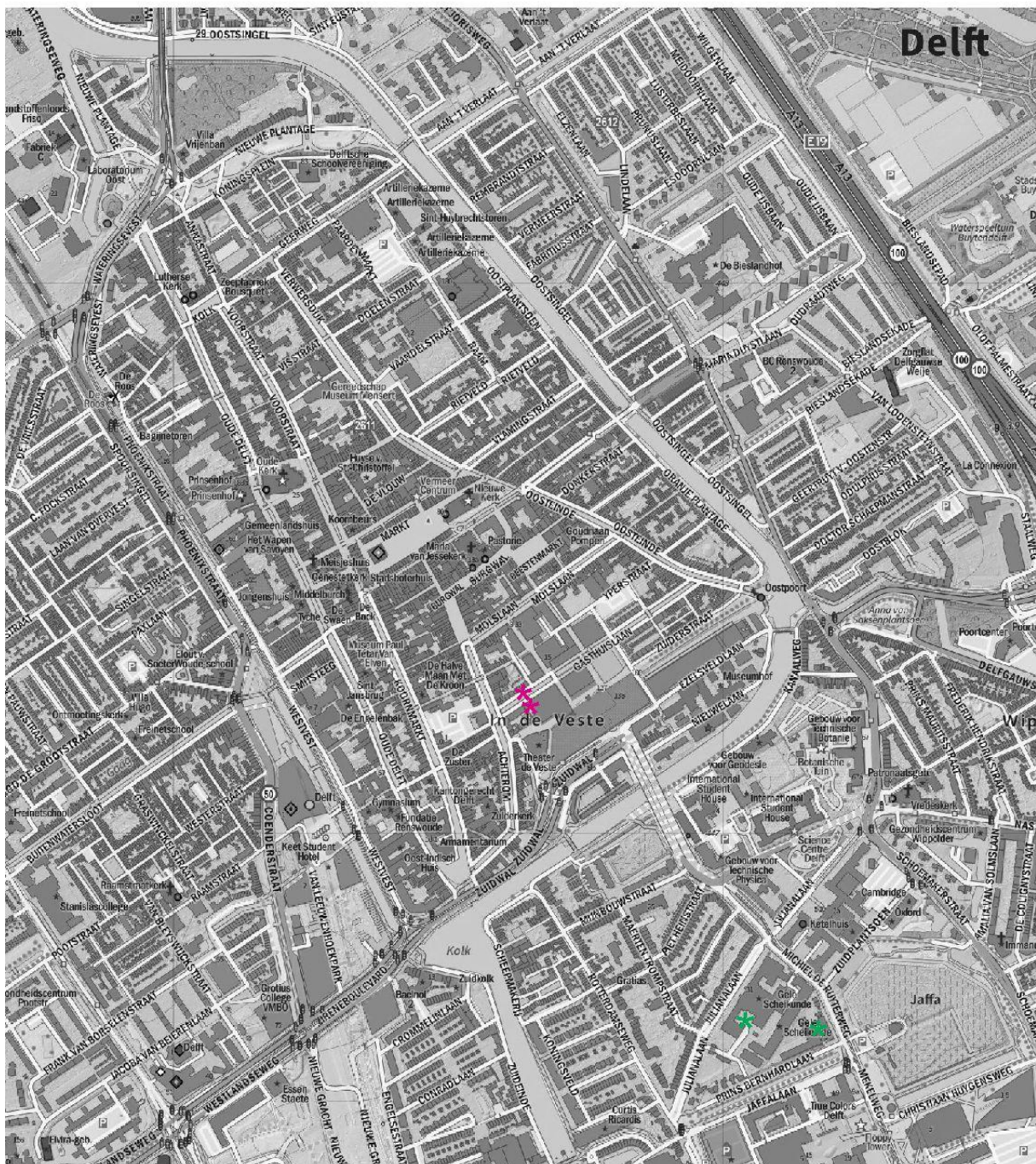
Een belangrijke aanzet voor de bescherming van muurvarens werd gegeven door de ontdekking en bedreiging van varens in de waterput van het Prinsenhof. In 2016 bleek de Tongvaren het alleenrecht te hebben geclaimd.

Waterput Prinsenhof

3 Bijlage: Verspreidingskaarten

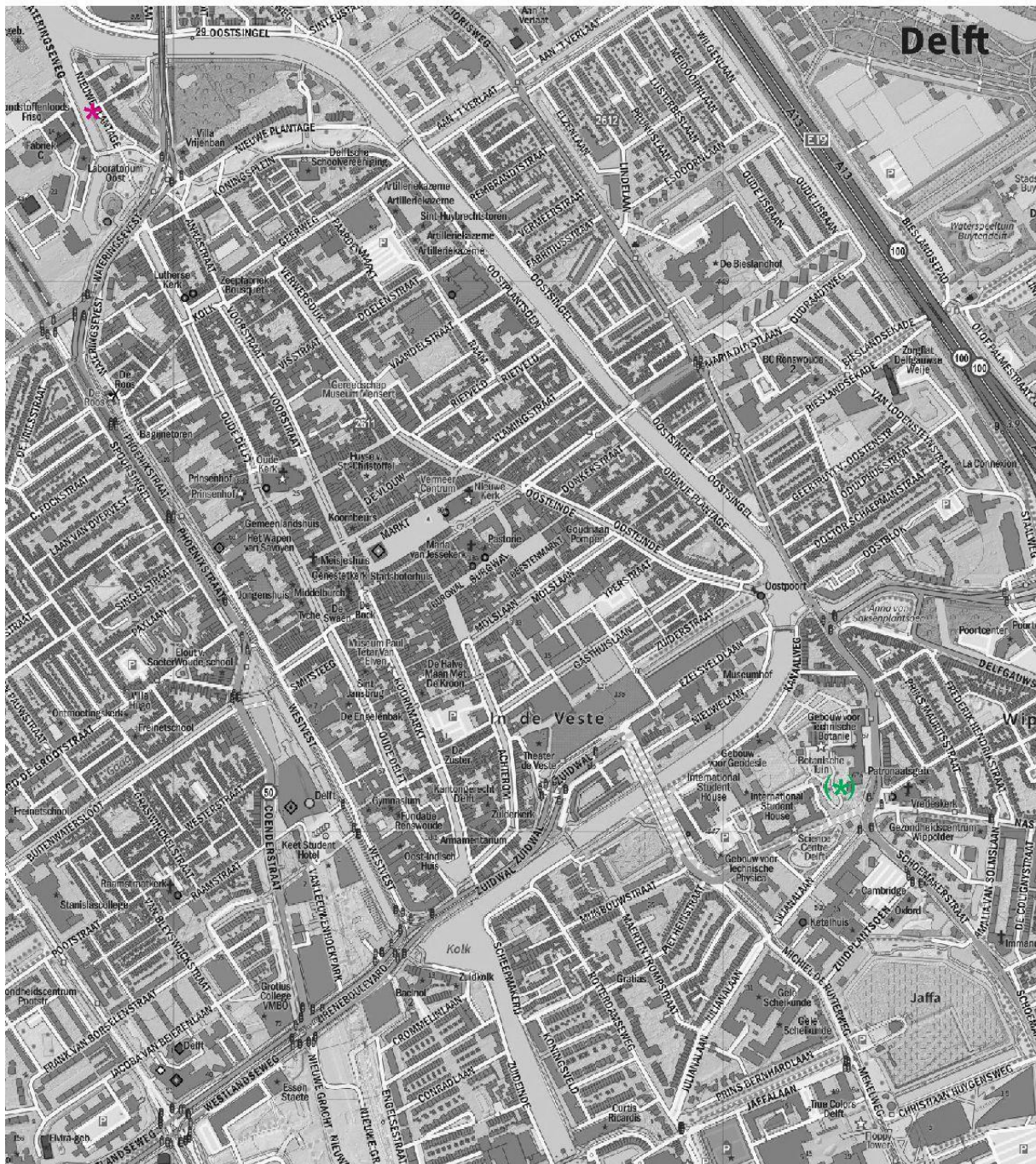
Zwartsteel / *Asplenium adiantum-nigrum*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- * Grachtwanden en bruggen
- * Muren en voegen in plaveisel

Schubvaren / Asplenium ceterach

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Tongvaren / Asplenium scolopendrium

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Muurvaren / *Asplenium ruta-muraria*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Steenbreekvaren / Asplenium trichomanes

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Wijfjesvaren / Athyrium filix-femina

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ★ Grachtwanden en bruggen
- ★ Muren en voegen in plaveisel

Smalle ijzervaren / *Cyrtomium fortunei*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- * Grachtwanden en bruggen
- * Muren en voegen in plaveisel

Smalle stekelvaren / *Dryopteris carthusiana*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Brede stekelvaren / *Dryopteris dilatata*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- * Grachtwanden en bruggen
- * Muren en voegen in plaveisel

Mannetjesvaren / Dryopteris filix-mas

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✱ Grachtwanden en bruggen
- ✱ Muren en voegen in plaveisel

Stijve naaldvaren / *Polystichum aculeatum*

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- * Grachtwanden en bruggen
- * Muren en voegen in plaveisel

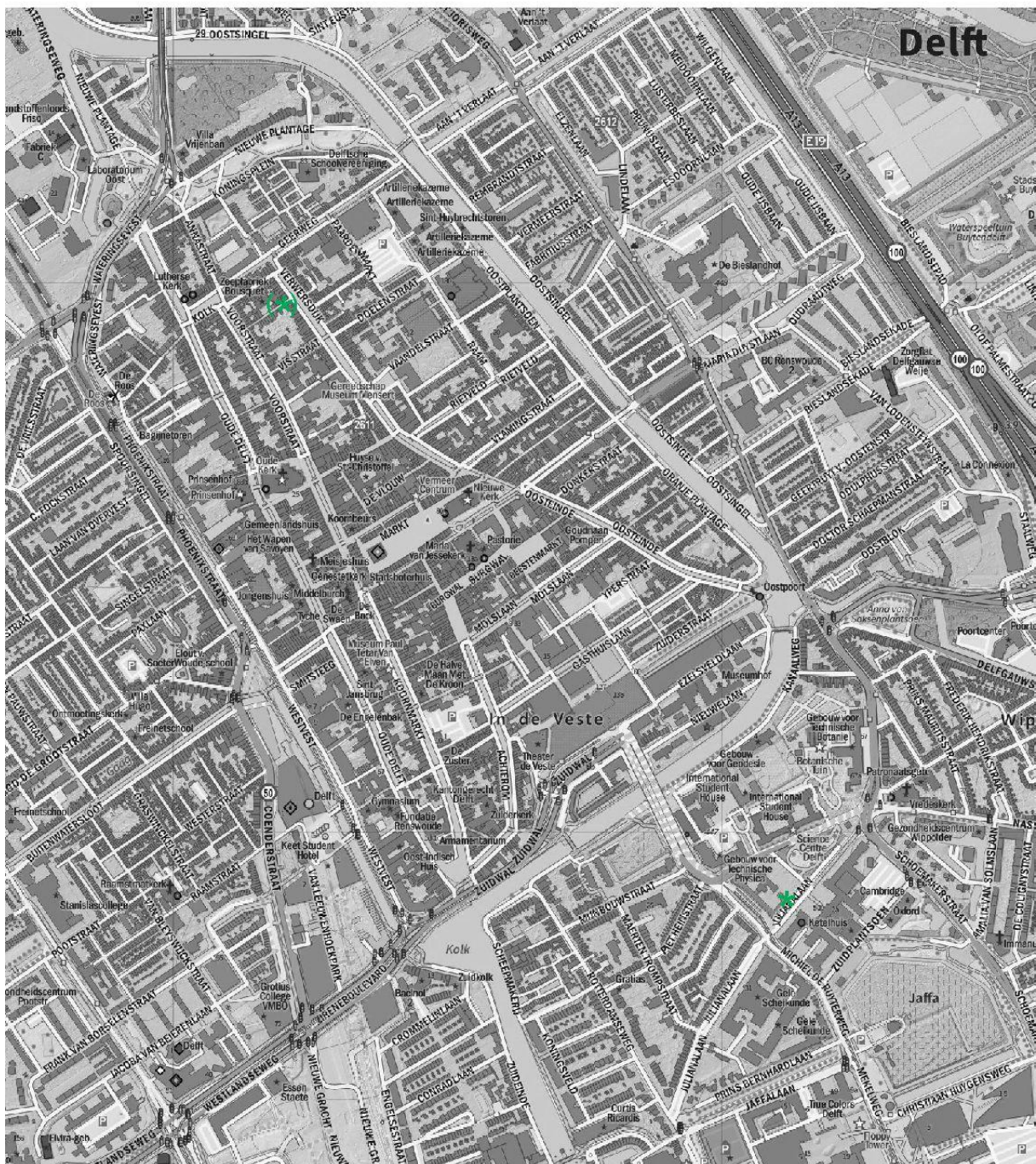
Zachte naaldvaren / Polystichum setiferum

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- ✳ Grachtwanden en bruggen
- ✳ Muren en voegen in plaveisel

Adelaarsvaren / Pteridium aquilinum

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

- * Grachtwanden en bruggen
- * Muren en voegen in plaveisel

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.
Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.
[INSCHRIJFFORMULIER](#)